

Pensionssystemens hållbarhet i Finland och Sverige

Mikko Kautto

Verkställande direktör, Pensionskyddscentralen

Kvarkens pensionärsparlament i Vasa, 5.5.2022



Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Utgångspunkterna för Pensionsskyddscentralen



Visionen om arbetspensionen

Arbetspensionen är en viktig del av välfärden och människorna har tilltro till den. Den är finansiellt hållbar, har ordnats effektivt och främjar stabiliteten i ekonomin.



PSC:s vision

Pensionskunskap till er tjänst.



Mission

För ett välfungerande pensionsskydd.



Verksamhetsidé

Pensionsskyddscentralen är ett lagstadgat samarbetsorgan och sakkunnig inom utvecklingen och verkställigheten av arbetspensionsskyddet. Pensionsskyddscentralen producerar gemensamma tjänster för arbetspensionssystemet.



Värden

Pålitlighet
Mod
Samarbete

Temat för inlägget

- Hållbarhet bör här tolkas som social, ekonomisk och politisk hållbarhet
- Pensionssystem i Finland och Sverige – största likheter och skillnader
- Finland och Sverige i internationella jämförelser
- Hållbarhetsfrågan – Finland har ekonomiska hotbilder, i Sverige är frågan mera om pensionerna räcker till
- Om framtiden och pensionspolitiken i Finland

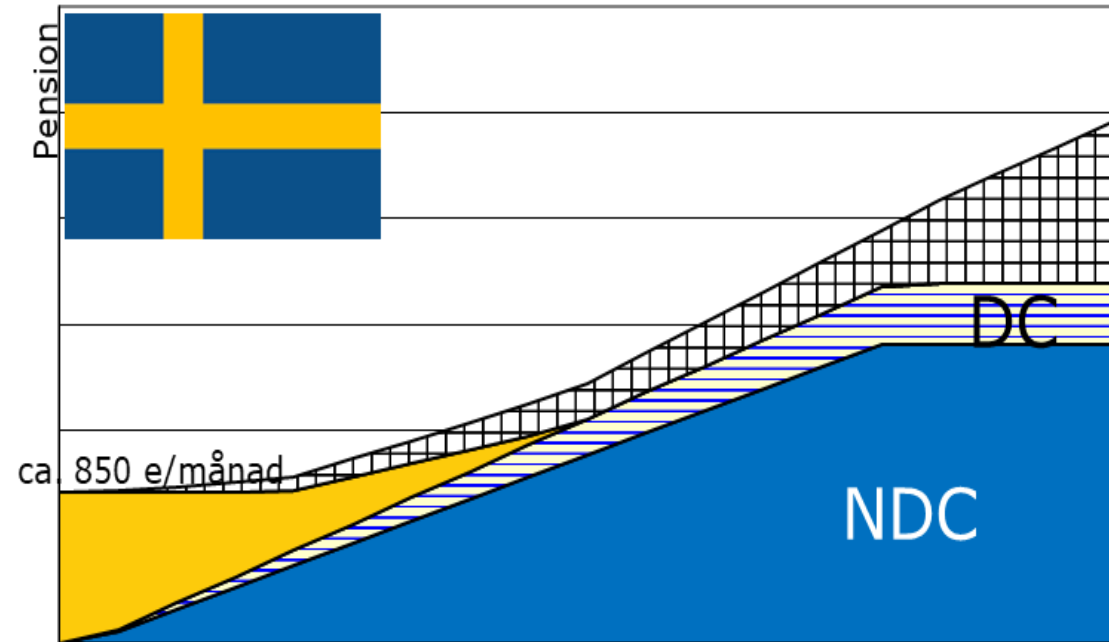
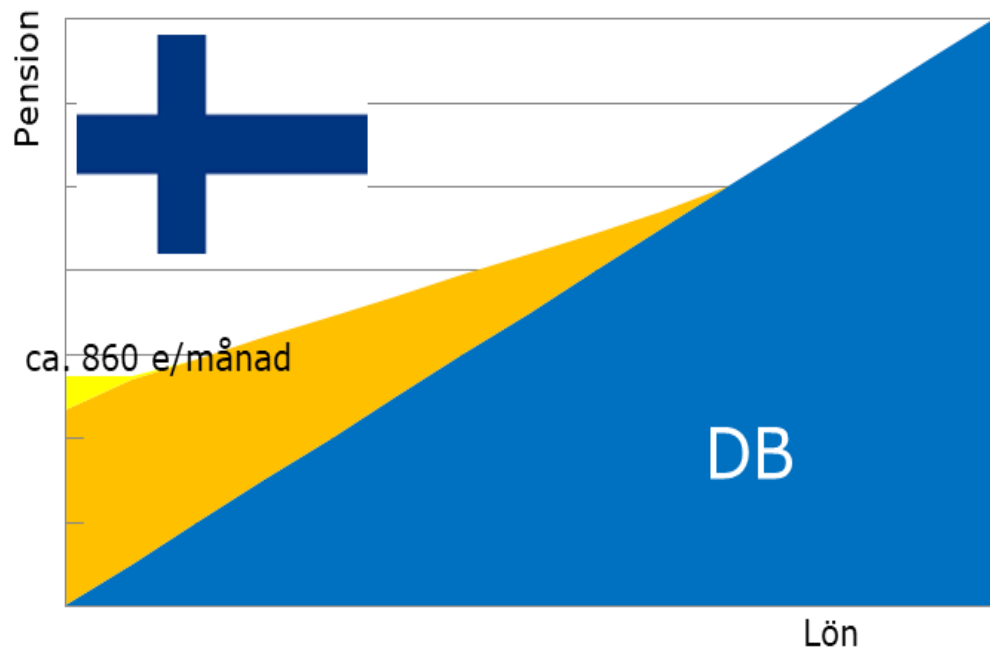


Pensionssystemen i Finland och Sverige

– största likheter och skillnader



Samma grundfilosofi på det stora hela, men olika institutionella lösningar i Finland och Sverige





Största likheter

- Inkomstbaserad inkomstpension (+inkomstpensionstillägg) + garantipension (+garantitillägg)
- Flexibel ålderspension
 - vid 62 års ålder
 - hel eller partiell förtida ålderspension
- Pensionsåldern höjs 2020-2023 och knyts till medellivslängdens utveckling från och med år 2026
- Pensionernas belopp är beroende av hur den genomsnittliga livslängden fortsätter att öka (delningstal)



- Inkomstbaserad arbetspension + folkpension och garantipension
- Flexibel ålderspension
 - vid 64 års ålder
 - partiell förtida ålderspension
- Pensionsåldern höjs 2018-2025 och knyts till medellivslängdens utveckling efter det
- Pensionernas belopp (när de börjar) är beroende av hur den genomsnittliga livslängden fortsätter att öka (livslängdskoefficienten)



Största skillnader













- **Avgiftsbaserad** ålderspension - fast ålderspensionsavgift
 - Automatisk balansering av ålderspensionssystemet
 - Fullt fonderad premiepension: individuella fondval och placeringsrisk
 - Den lagstadgade pensionen utgör oftast inte hela pensionsskyddet: omfattande tjänstepensioner
 - En parlamentarisk pensionsgrupp bestämmer om lagstadgade pensioner - tjänstepensionerna förvaltas av arbetsmarknadsparterna
 - Förtidspension inom sjukförsäkringen
- **Förmånsbaserat** pensionssystem
 - Pensionen är inte beroende av pensionssystemets finansiella ställning – balansering kräver politiska beslut
 - Partiellt fonderande med pensionsanstalternas gemensamma ansvar
 - Pensionssystemet bygger nästan uteslutande på lagstadgad pension: ingen gräns/inget tak för löntagarnas inkomster eller pensionens belopp
 - Arbetspensionssystemet utvecklas i trepartssamarbete
 - Sjukpension en del av pensionssystemet

Finland och Sverige i internationella jämförelser



Finland och Sverige bland de tio bästa enligt Mercer CFA Institute Global Pension Index (MCGPI)*

TOP 10 – Pensionssystemen • Global Pension Index 2021

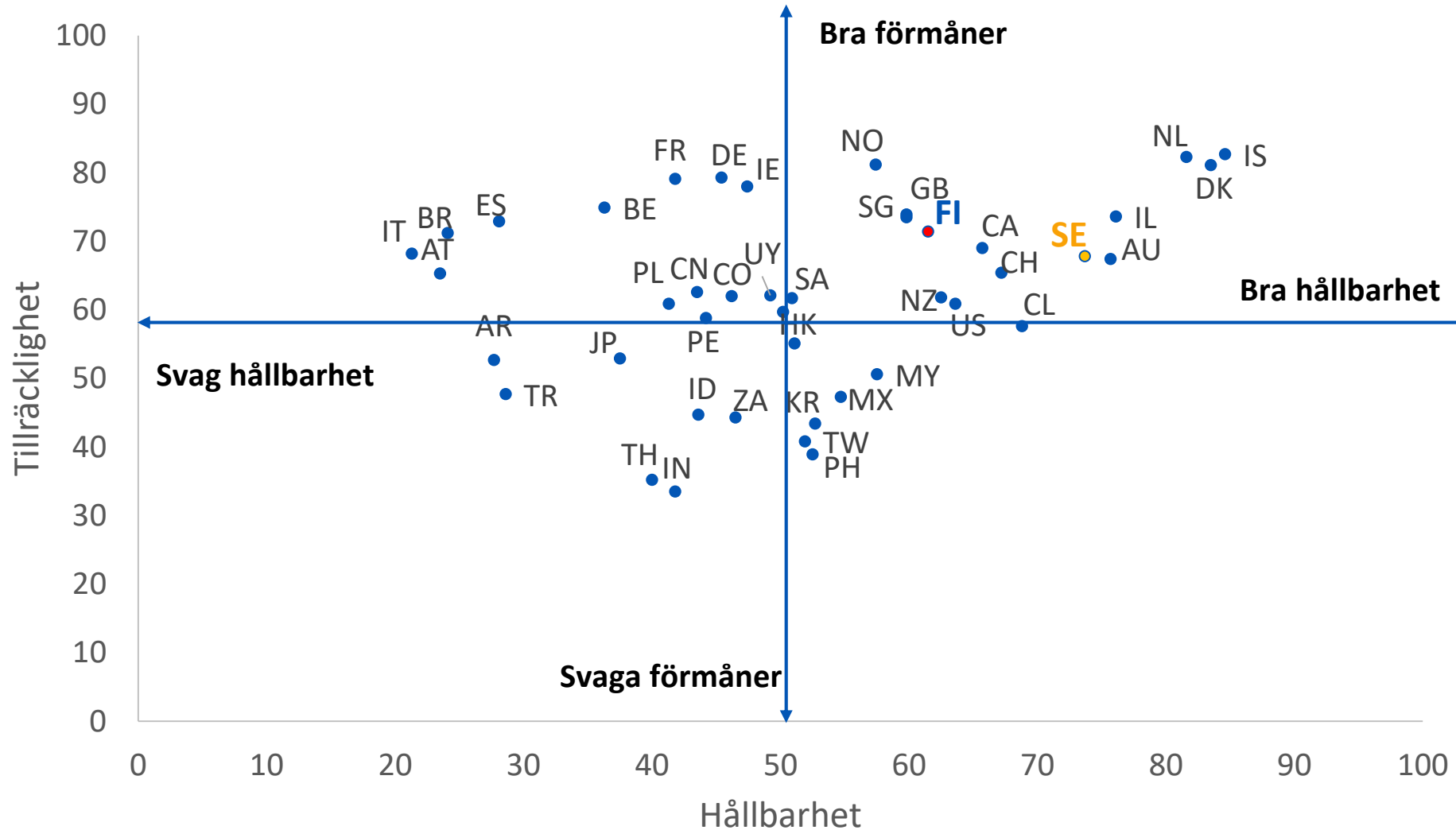
	Placering		Tillräckliga pensioner Placering	Hållbart system Placering	Tillförlitlig förvaltning Placering
	1 Island	(84.2)	1	1	7
	2 Nederländerna	(83.5)	2	3	3
	3 Danmark	(82.0)	4	2	13
	4 Israel	(77.1)	10	4	9
	5 Norge	(75.2)	3	16	2
	6 Australien	(75.0)	18	5	6
	7 Finland	(73.3)	13	12	1
	8 Sverige	(72.9)	17	6	16
	9 Storbritannien	(71.6)	9	14	8
	10 Singapore	(70.7)	11	13	12

(Källa & närmare information: www.mercer.com/globalpensionindex)

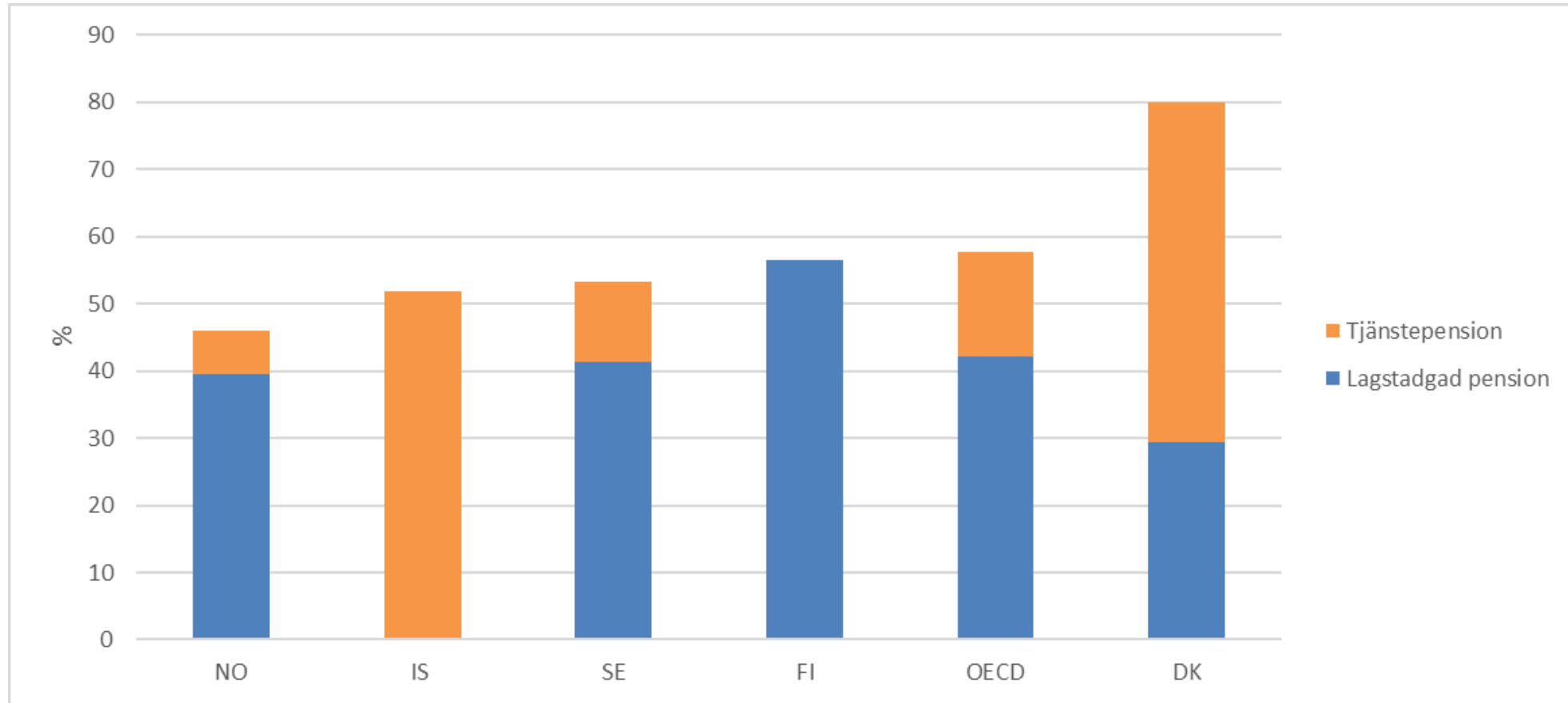
Finland är i toppen i fråga om välfungerande administration

Sverige har bättre resultat i kategorin *Hållbarhet* men sämre i *Tillräcklighet*

Finland och Sverige har bra pensionsystem, men båda har rum för förbättringar

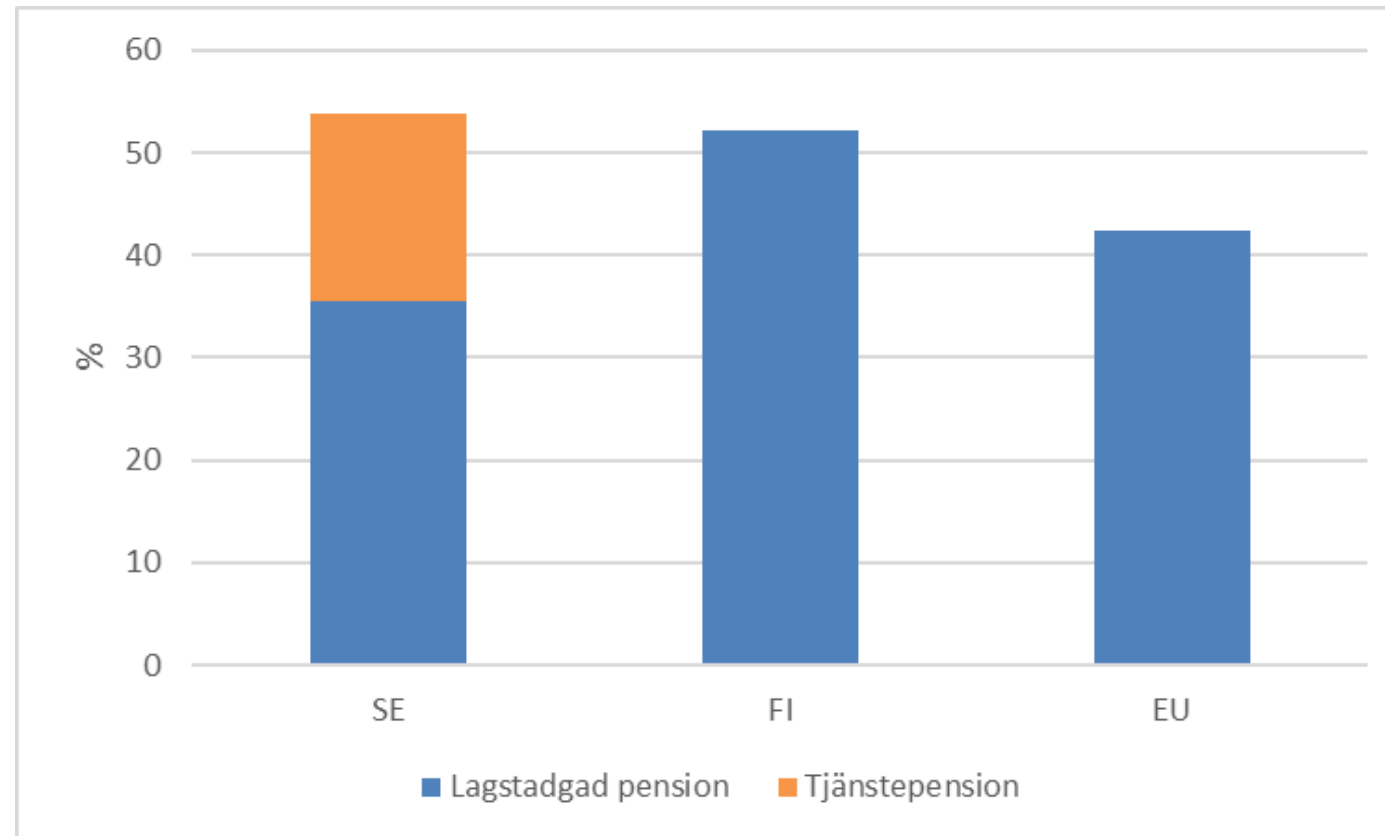


Arbetspensionernas teoretiska bruttoersättningsnivå för medelinkomsttagare i Norden och OECD-genomsnitt, procent



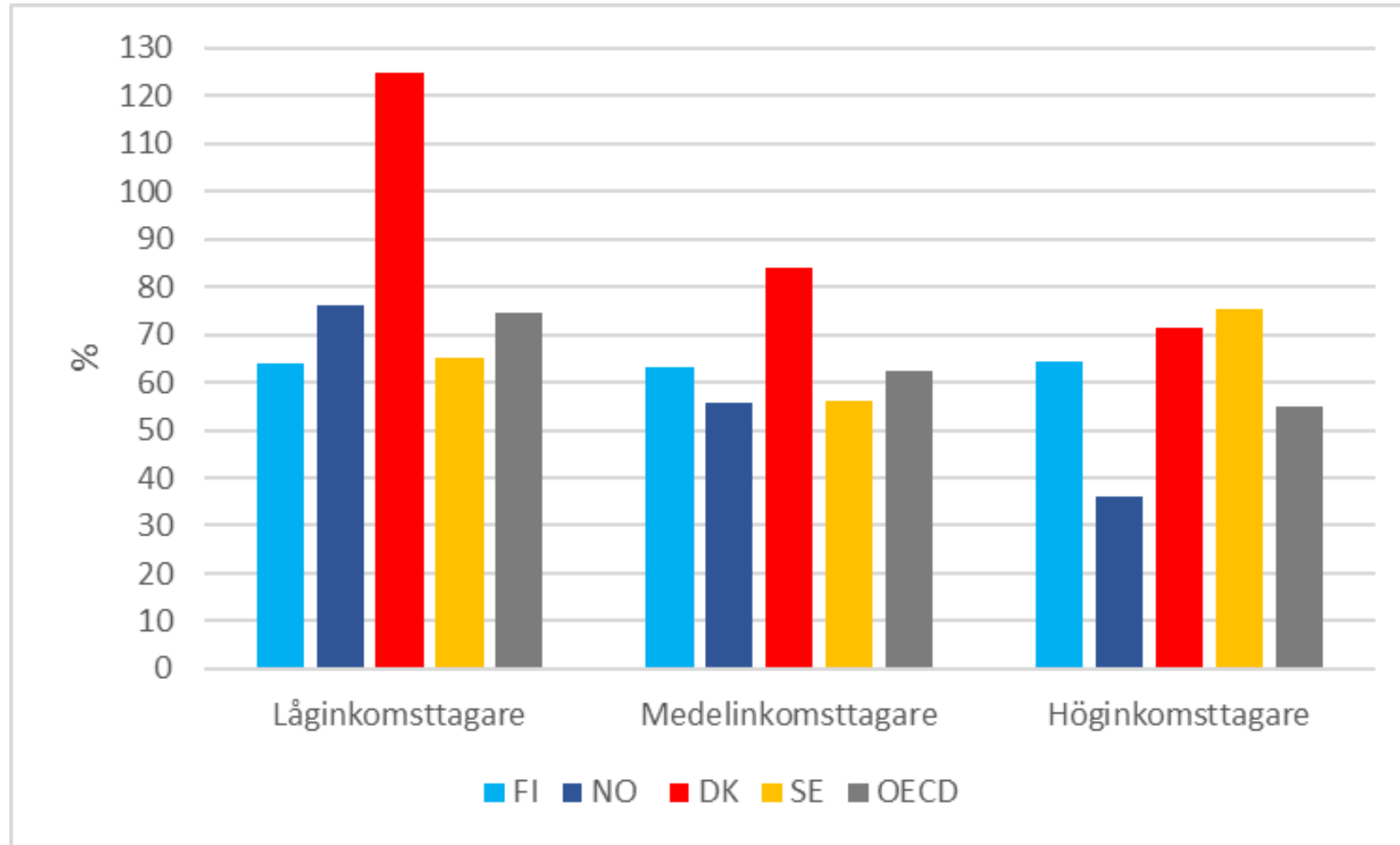
Källa: OECD Pensions at a Glance 2021.

Medelpension i procent av medellönen i 2019, procent



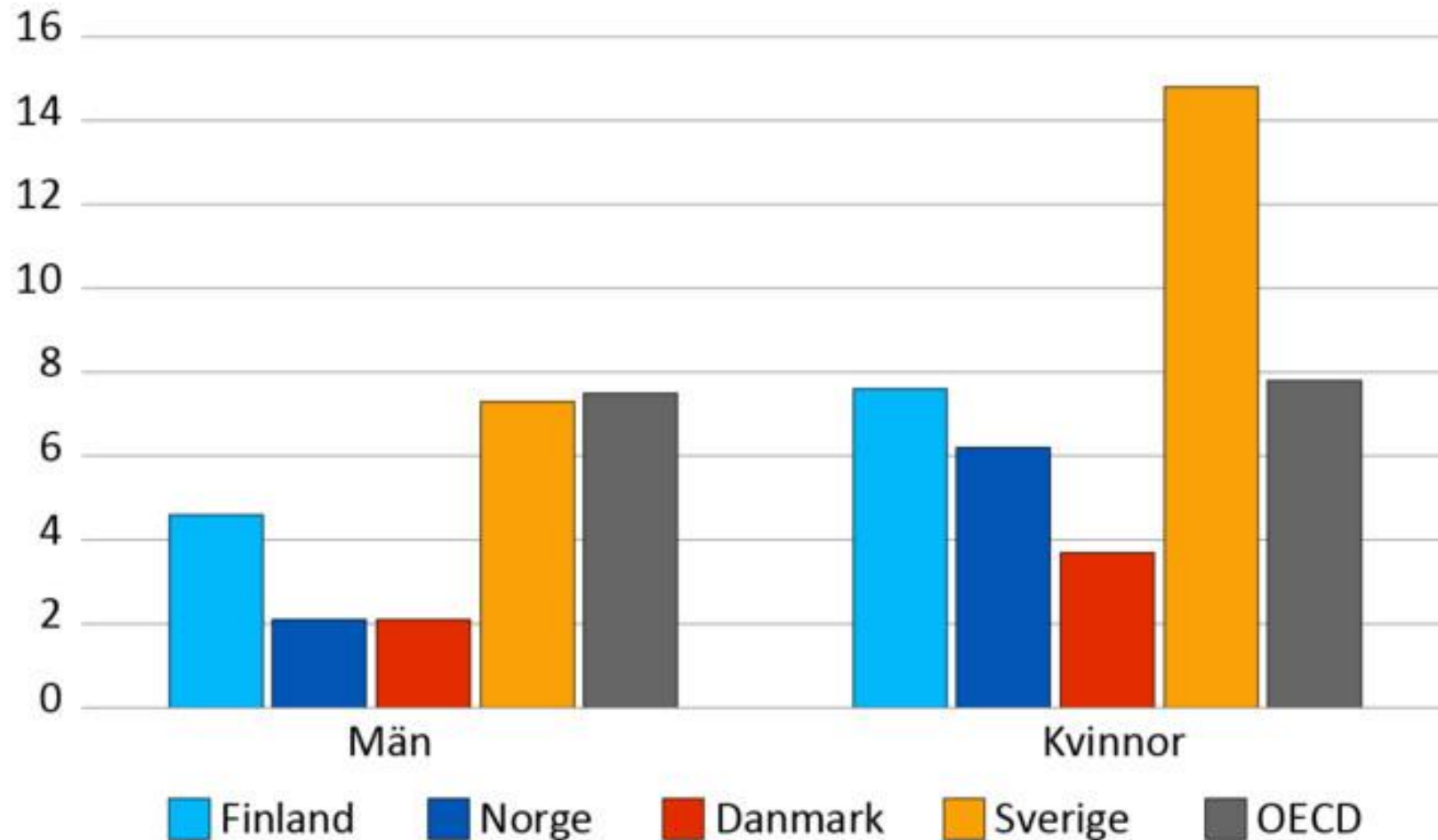
Källa: European Commission 2021: The 2021 Ageing Report.

Nettoersättningsgrader i olika inkomstgrupper - nordiska länderna och OECD-genomsnitt, procent



Källa: OECD Pensions at a Glance 2021.

Låginkomsttagare* i åldersklassen 66 år och äldre, män och kvinnor, Norden och OECD-genomsnitt, procent

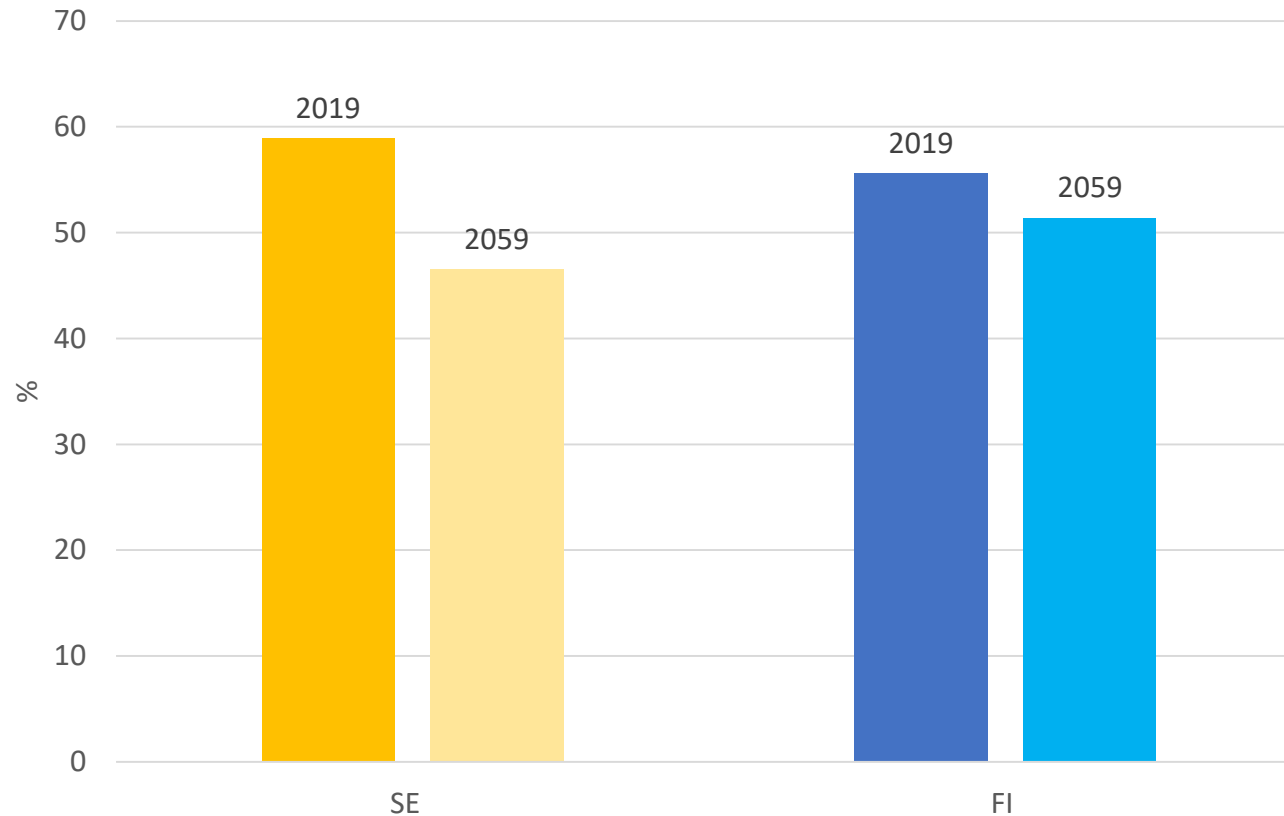


* Befolkningsandel (%), vars disponibla inkomst är mindre än 50 % av samtliga hushålls/befolkningens medianinkomst.

Källa: OECD (2019)



Framtiden: pensionsnivån som bruttoersättningsgrad efter en beräknad 40 års arbetshistoria vid den nationella pensionsåldern år 2019 och 2059



Källa: Europeiska kommissionen, PAR-rapporten 2021.

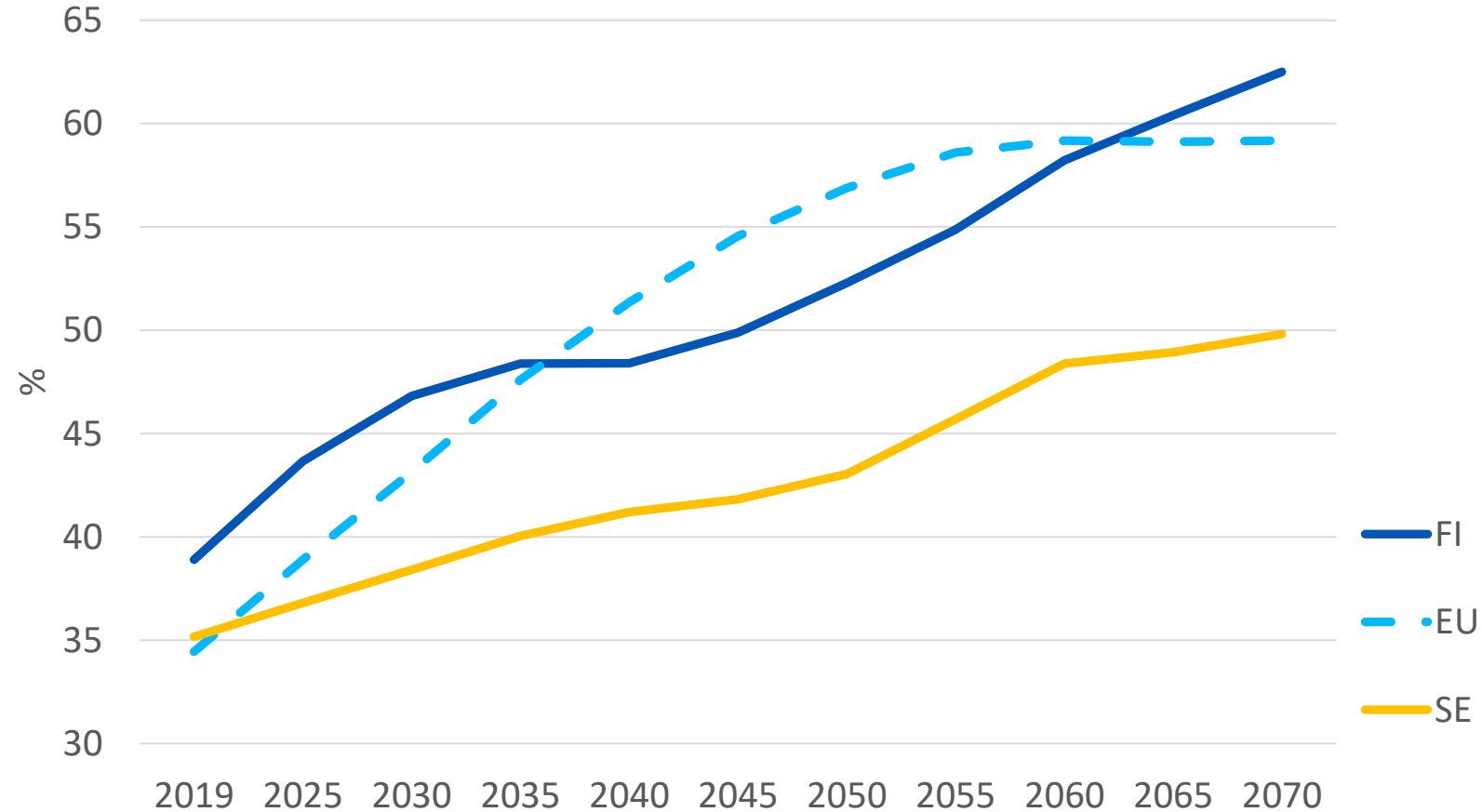


Hållbarhetsfrågan – Finland har ekonomiska hotbilder, i Sverige är frågan mera om pensionerna räcker till



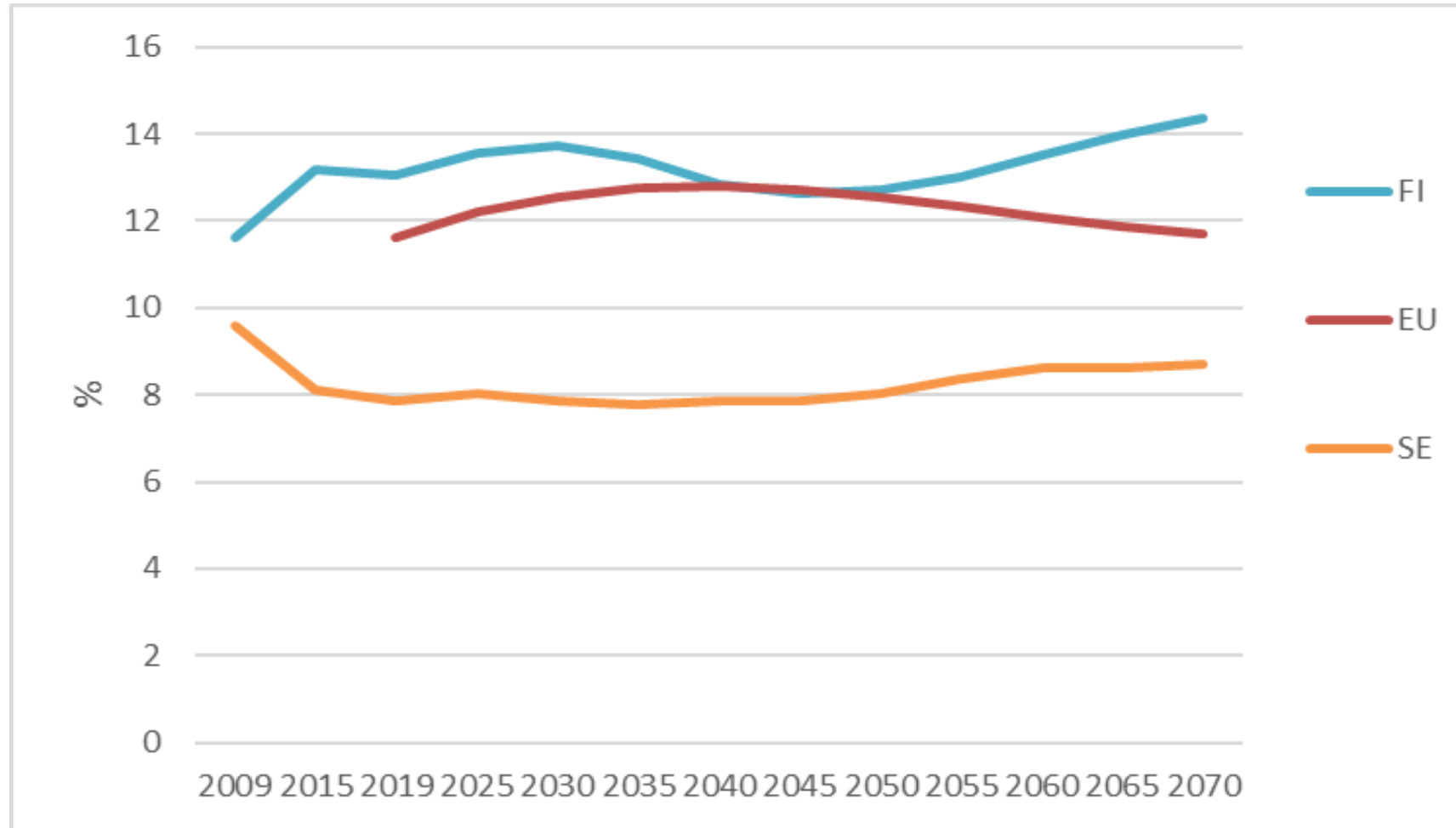
Den åldrande befolkningen i Finland och i Sverige

Äldreförsörjningskvot (65+/20-64) 2019-2070, %



Källa: European Commission 2021: The 2021 Ageing Report.

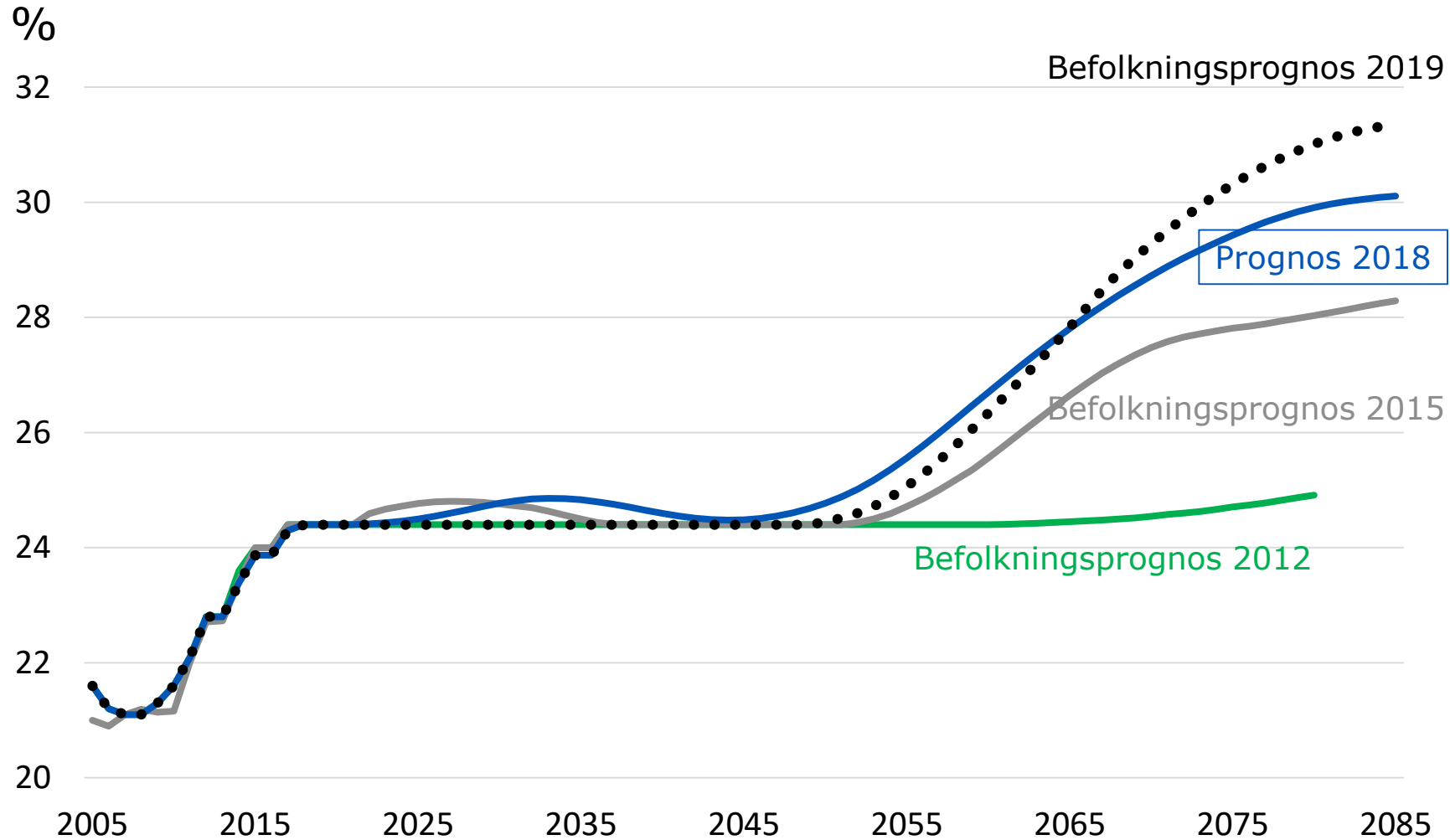
Lagstadgade pensionsutgifter i Finland, Sverige och EU-genomsnitt i procent av BNP (%), 2009-2070



Källa: European Commission 2021: The 2021 Ageing Report.

Pensionssystemets hållbarhet i Finland är hotad på sikt (färre barn!)

Pensionsavgiftsnivå i procent av lönen



Expertvyn på hållbarhetsfrågor i Finland och i Sverige

Finland

- Nicholas Barr (2012) ansåg att det fanns en "tunnelsyn": pensionsystemets tillräcklighet och hållbarhet verkar planeras som två skilda politikområden. Fast åldersgräns inte hållbar.
- Torben Andersen (2021): Efter reformen 2017 ser det finska pensionsystemet relativt bra ut i nuläget. Men det är inte hållbart på längre sikt på grund av låg natalitet.

<https://www.julkari.fi/handle/10024/129172>

<https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2013/08/Till-webben-ESO-2013-7.pdf>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/143091>

Sverige

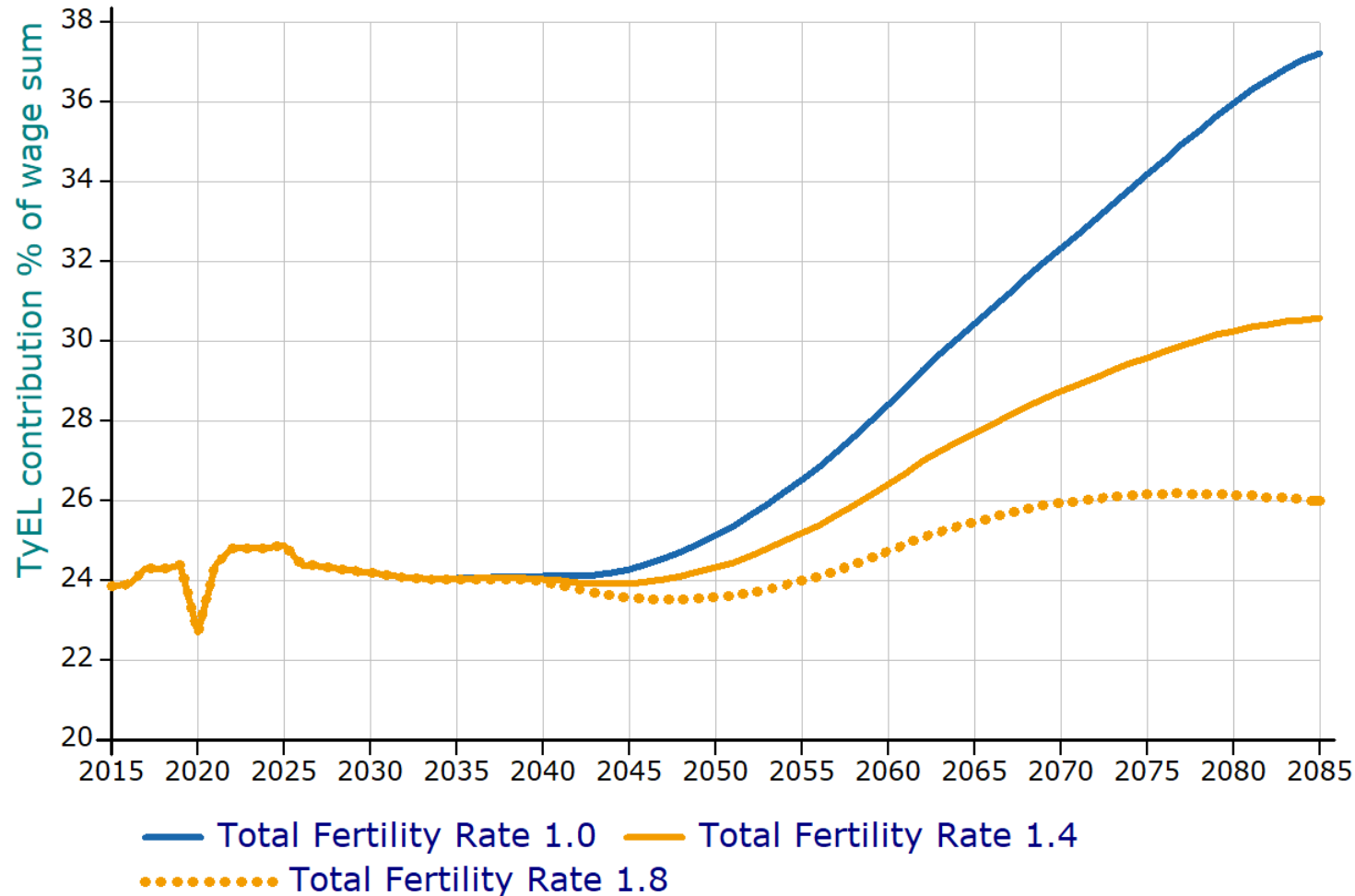
- Nicholas Barr (2013): Pensionsavgiften stabil, ekonomisk hållbarhet prioriteras, alla förändringar gäller pensionsnivån.
- Pensionärerna måste leva med en osäkerhet om hur deras pension utvecklas.
- Premiépensionens roll kan diskuteras.



Om framtiden och pensionspolitiken i Finland



Hur många betalare har Finland? ArPL-avgiften i olika nativitetsscenarier



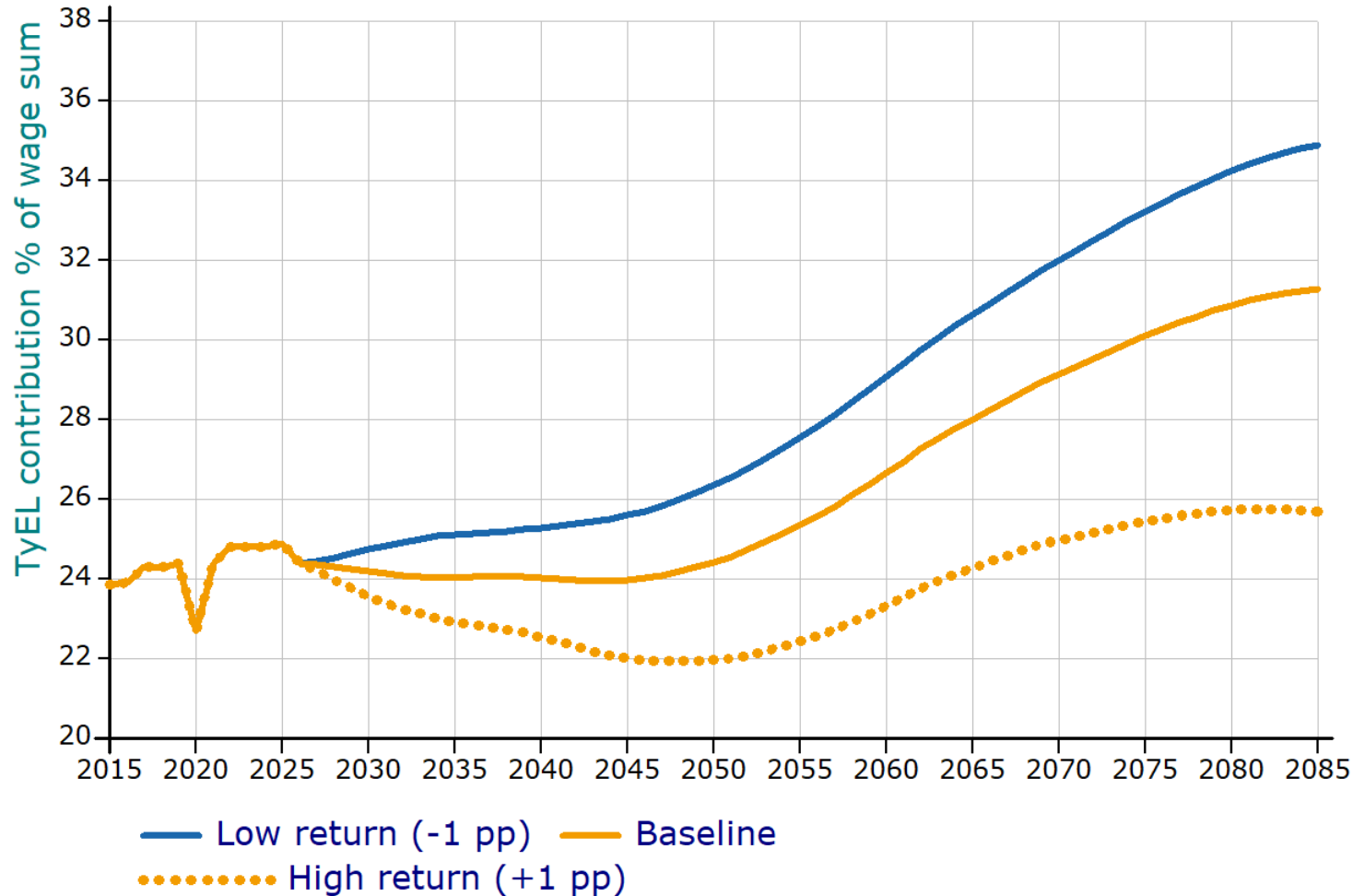
Fruksamheten på Syd-Koreas nivå

Fruksamheten på nuvarande nivå

Fruksamheten på samma nivå som för 10 år sedan



Avkastningen på fonderna är den andra osäkra parametern i finansieringsbasen i Finland



Reell avkastning 2,5 % fram till 2028, och 3,5 % därefter



Indexskydd - den årliga förändringen av arbetspensionerna i Finland och Sverige

FINLAND

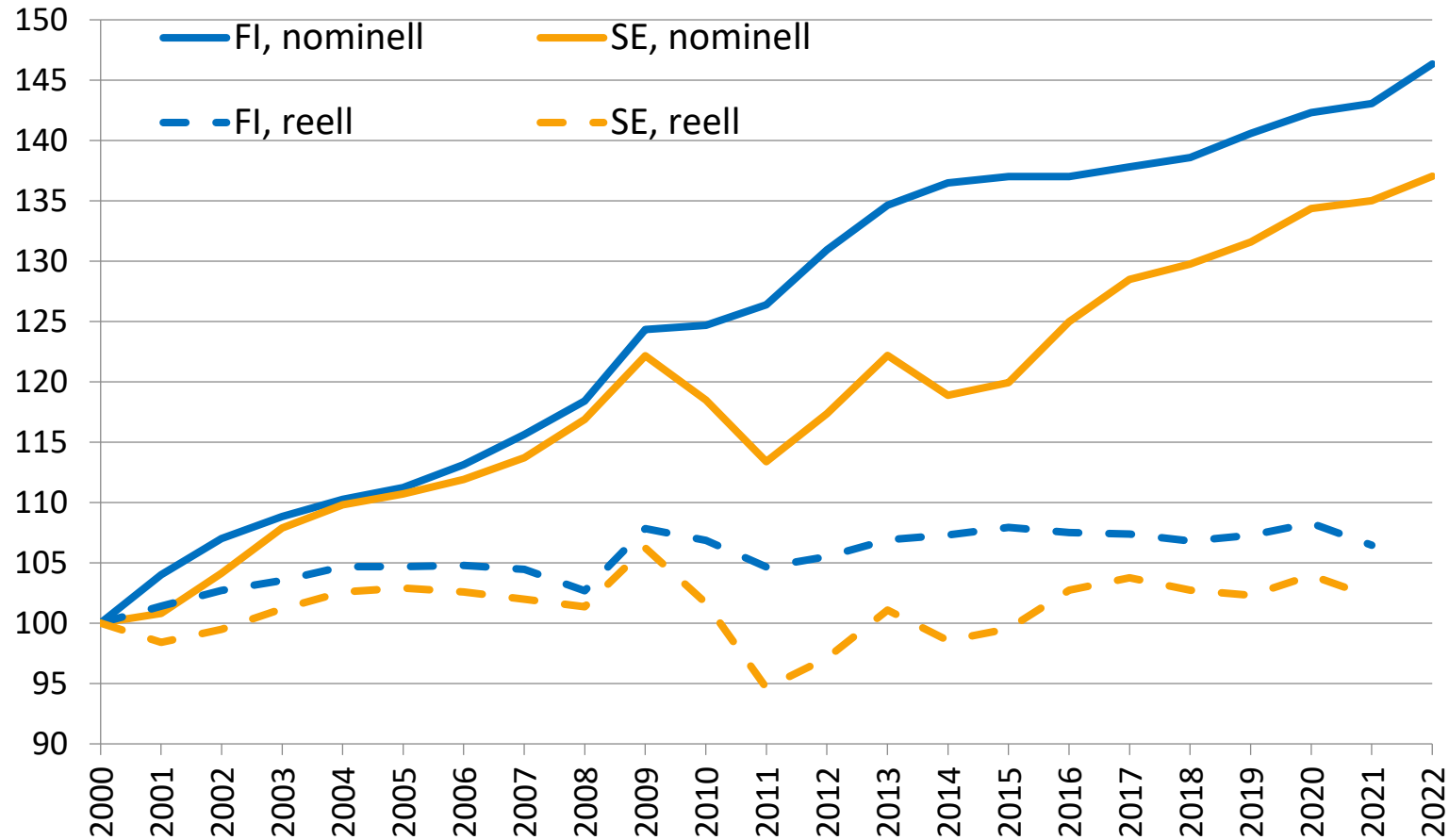
- **Arbetspensionsindex:** påverkas till 80 % av förändringen i prisnivån och till 20 % av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

SVERIGE

- **Följsamhetsindexeringen:** motsvarar den procentuella ändringen av inkomstindex minskad med normen på 1,6 procentenheter.
- **Balansindex** (bromsen eller gasen): när systemets skulder är större än systemets tillgångar aktiveras balanseringen och ett balansindex beräknas. Det används istället för inkomstindex.



Indexutveckling – nominell och reell utveckling av arbetspensionsindex i Finland och Sverige



Sammanfattning

- Finland och Sverige har bra pensionssystem.
- Pensionssystemet i Sverige står inte inför nämnvärda finansiella utmaningar: Sverige har ett mer balanserat befolkningsunderlag och bättre ekonomiska utsikter. Och pensionsystem har stabila regler som betonar den finansiella balansen.
- I ljuset av jämförelser av pensionernas nivå ser pensionssystemet i Finland ut att vara minst lika bra som det svenska, men är dessutom mer förutsebart ur pensionärens synvinkel. Löpande pensionerna har utvecklats något bättre i Finland.
- I Sverige har pensionärernas ställning och pensionernas framtida utveckling diskuterats mer. I Finland är beslutsfattarnas huvudsakliga bekymmer ett svagt finansieringsunderlag och yngre generationers betalningsbörda.
- Finland saknar en skyddsmekanism med tanke på sviktande finansieringsunderlag. Hur den finansiella hållbarheten ska förbättras är därför en central fråga att utreda och diskutera.

